

N arbeidsongev A2
MH/JC/AS
900-2023

Brussel, 24 april 2023

ADVIES

inzake

**HET OPSTELLEN VAN EEN ONTWERP VAN KONINKLIJK BESLUIT
BETREFFENDE DE ARBEIDSONGEVALLENVERZEKERING VOOR
ZELFSTANDIGEN WERKZAAM VOOR OPDRACHTGEVENDE PLATFORMEN**

(goedgekeurd door het bureau op 18 april 2023,
bekrachtigd door de algemene vergadering van de Hoge Raad op 24 april 2023)

Op 1 maart 2023 heeft de heer Pierre-Yves Dermagne, Vice-eersteminister en Minister van Economie en Werk, het advies van de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO gevraagd inzake het opstellen van een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de arbeidsongevallenverzekering voor zelfstandigen werkzaam voor opdrachtgevende platformen.

Na raadpleging van de betrokken beroeps- en interprofessionele organisaties en na een vergadering van de commissie Algemeen KMO-beleid op 22 maart 2023 heeft het bureau van de Hoge Raad op 18 april 2023 onderstaand advies uitgebracht, dat werd bekrachtigd door de algemene vergadering van de Hoge Raad op 24 april 2023.

CONTEXT

De wet van 3 oktober 2022 houdende diverse arbeidsbepalingen, hierna wet genoemd, voorziet in hoofdstuk 4, afdeling 2 een verplichte dekking voor zelfstandigen van de ongevallen die zich voordoen naar aanleiding van de uitvoering van opdrachten verkregen door bemiddeling van een digitaal platform opdrachtgever. Het zijn de platformexploitanten die een verzekeringsovereenkomst moeten sluiten voor de zelfstandige platformwerkers die via hun platform werken. Die verzekeringsovereenkomst is een autonome verzekeringsovereenkomst, naar gemeen recht, die dus buiten de sociale zekerheidsstelsels valt.

Het koninklijk besluit dat men nu wenst op te stellen en waarop de voorliggende adviesvraag betrekking heeft, moet uitvoering geven aan die bepalingen. Over het voorontwerp van die wet, heeft de Hoge Raad vorig jaar reeds advies gegeven¹.

In zijn adviesvraag formuleert de minister een aantal concrete vragen die verder in dit advies behandeld worden. Tevens wordt de Hoge Raad uitgenodigd andere aandachtspunten te identificeren waarmee volgens hem rekening moet gehouden worden bij de uitwerking van het koninklijk besluit.

ALGEMENE STANDPUNTEN

1. Tegen een arbeidsongevallenverzekering en een derde statuut

Vooreerst wil de Hoge Raad zijn standpunt uit zijn hier bovenvermelde advies over het voorontwerp van wet herhalen, namelijk dat hij tegen de invoering van een arbeidsongevallenverzekering voor zelfstandige platformwerkers is.

Zelfstandigen zijn, in het kader van hun sociale zekerheid, door de wettelijke arbeidsongeschiktheids- en invaliditeitsverzekering reeds tegen arbeidsongevallen verzekerd. Er is dus geen nood aan een specifieke verzekering tegen arbeidsongevallen. Zelfstandigen kunnen er bovendien voor kiezen die wettelijke bescherming aan te vullen met private verzekeringen zoals een verzekering gewaarborgd inkomen of een ongevallenverzekering. Het principe daarbij is dat die aanvullende verzekeringen door de zelfstandige zelf of zijn onderneming afgesloten en betaald worden en niet door zijn opdrachtgevers.

¹ HRZKMO advies nr. 880 van 17 mei 2022 over hoofdstuk 4 “Platformeconomie” van het voorontwerp van wet houdende diverse arbeidsbepalingen (online raadpleegbaar via deze [link](#))

De Hoge Raad is bovendien van mening dat een private verzekering niet in de plaats kan en mag komen van een wettelijke verzekering. Iedereen heeft recht op een volwaardig sociaal statuut, aangepast aan de eigenheid van zijn activiteiten (werknemers, ambtenaren en zelfstandigen). Ook personen die via het fiscaal gunstregime voor de deeleconomie werken, moeten onder een volwaardig sociaal statuut vallen. De Hoge Raad is er tegen dat er naast de statuten van zelfstandige en werknemer, nog een derde statuut of soort van tussenstatuut wordt gecreëerd.

2. Wetswijziging noodzakelijk

Onverminderd zijn principiële bezwaar tegen een verplichte arbeidsongevallenverzekering voor zelfstandigen, is het volgens de Hoge Raad nodig om de wet aan te passen gezien de vele interpretatievragen, praktische vragen en bezorgdheden die in dit advies geformuleerd worden. De bepalingen inzake de arbeidsongevallenverzekering in de wet zijn wel al beter dan deze die aanvankelijk voorzien waren in het voorontwerp. De keuze voor een autonome verzekering naar gemeen recht komt enigszins tegemoet aan de opmerkingen die de Hoge Raad in zijn eerdere advies heeft gemaakt. De bestaande wettelijke regeling leidt echter nog tot te veel problemen en onduidelijkheden en moet dan ook ten gronde aangepast worden.

De Hoge Raad vraagt dat in de wet zelf bepaald wordt welke risico's onder welke voorwaarden gedekt moeten worden, zonder daarvoor te verwijzen naar de arbeidsongevallenwet. Die verwijzing brengt namelijk veel vragen en onduidelijkheden met zich mee. De wetgever wenste een verzekering naar gemeen recht in te voeren. Door die verwijzing naar de arbeidsongevallenwet stelt zich echter de vraag in welke mate dit daadwerkelijk een autonome verzekering naar gemeen recht is. Er dient vooral meer rekening gehouden te worden met de eigenheid van het zelfstandig beroep:

- De zelfstandigen hebben een eigen sociaal statuut en sociale zekerheidsstelsel. Het is niet nodig om naar het statuut van de werknemers te verwijzen. Nu moet steeds de vergelijking gemaakt worden en een alternatief gezocht worden voor wat in de arbeidsongevallenwet bestaat. Dit doet onrecht aan de eigenheid van het zelfstandig beroep en de grote diversiteit ervan, zoals verderop uit dit advies blijkt.
- De Hoge Raad pleit er ook voor een minimale dekking te voorzien die zich beperkt tot de dekking van de lichamelijke schade (dus vnl. de vergoeding van de medische kosten), die door de zelfstandige zelf aangevuld kan worden met bijkomende dekkingen. De verplichte inkomstencompensatie zou in ieder geval beperkt moeten worden tot de personen die geen recht hebben op een arbeidsongeschiktheidsuitkering als zelfstandige. De uitkering kan in dat geval op de arbeidsongeschiktheidsuitkering worden afgestemd. De Hoge Raad is er zich terdege van bewust dat dit de creatie zou betekenen van een derde statuut en stelt zich dan ook de vraag of er geen betere alternatieven zijn zoals een dekking binnen de bestaande sociale zekerheid.
- Een verwijzing naar de dekking door de arbeidsongevallenwet zal omwille van de complexe wetgeving, het strikte kader en de nood aan een continue vergelijking met het werknemersstelsel, leiden tot een te hoge kostprijs van de arbeidsongevallenverzekering met bovendien een verhoogd risico op complexe betwistingen bij de arbeidsrechtbanken. De arbeidsongevallenverzekering moet economisch haalbaar blijven en er moet een voldoende groot aanbod van dit soort verzekeringen zijn. Indien er weinig vraag door platformen naar dergelijke verzekeringen is omdat ze te duur zijn, zal er ook geen voldoende aanbod en geen concurrentie ontstaan, wat opnieuw de prijs van die

verzekeringen verhoogt. De Hoge Raad verwijst in deze context naar de ervaringen met de kleine statuten in het werknemersstelsel (zoals de stagiairs) waarvoor bijzondere regelingen in het leven werden geroepen.

- In ieder geval zou de verplichte dekking door een arbeidsongevallenverzekering moeten beperkt worden tot de platformwerkers die een verhoogd risico op arbeidsongevallen lopen, bijvoorbeeld omdat ze hun beroep op de openbare weg uitoefenen.

3. Het toepassingsgebied

Voor de Hoge Raad blijft het nog altijd onduidelijk welke platformen er juist onder de noemer “digitaal platform opdrachtgever” vallen. Bijgevolg is het dus ook onduidelijk welke zelfstandige platformwerkers verplicht door een arbeidsongevallenverzekering gedekt moeten worden. De verplichting moet in ieder geval beperkt blijven tot de platformen waarvoor onbetwistbaar kan worden vastgesteld dat ze een ‘digitaal platform opdrachtgever’ zijn.

De Hoge Raad herhaalt hier ook zijn vraag uit zijn eerder advies om te wachten totdat het voorstel van Europese richtlijn betreffende de verbetering van de arbeidsvoorwaarden bij platformwerk is afgerond en goedgekeurd². Dat besluitvormingsproces bevindt zich nu in een eindfase. Het toepassingsgebied van de arbeidsongevallenverzekering voor zelfstandige platformwerkers werd verbonden aan definities opgenomen in de arbeidsrelatiewet, zoals de definitie ‘digitaal platform opdrachtgever’. Het toepassingsgebied van de Europese richtlijn en de daarin gebruikte definities zullen naar alle waarschijnlijkheid verschillen van de definities in de arbeidsrelatiewet waardoor deze wet waarschijnlijk zal aangepast moeten worden. Behalve de evidente kosten verbonden aan herhaaldelijke wetswijzigingen, in het bijzonder met betrekking tot de arbeidsongevallenverzekering voor zelfstandige platformwerkers, en de grote ongemakken die ermee gepaard gaan, is het voor de Hoge Raad allesbehalve vanzelfsprekend dat het toepassingsgebied zomaar mee zou evolueren. Gelet op de principiële bezwaren en de bestaande interpretatiemoeilijkheden, moet elke aanpassing aan het toepassingsgebied van de verplichte dekking tegen arbeidsongevallen voor zelfstandige platformwerkers weloverwogen gebeuren. Dit geldt bij uitstek bij een verdere uitbreiding die het gevolg zou kunnen zijn van de toekomstige Europese richtlijn.

Men mag bovendien niet uit het oog verliezen dat er zeer diverse opdrachtgevende platformen bestaan en dat er zeer diverse activiteiten na bemiddeling door een opdrachtgevend platform kunnen uitgeoefend worden. De activiteiten van een fietskoerier zijn totaal verschillend van die van een vertaler die van thuis uit werkt. De verplichting om een verzekering te sluiten geldt echter voor alle opdrachtgevende platformen, onafhankelijk van het type activiteit dat de platformwerkers via dat platform uitoefenen. Bij de concrete vormgeving van de arbeidsongevallenverzekering dient dan ook met die diversiteit rekening gehouden te worden. Men kan niet minimumgarantievoorwaarden en praktische modaliteiten voor een verzekering op maat van de fietskoeriers uitbouwen en dan vervolgens diezelfde voorwaarden en modaliteiten ook gaan toepassen op platformwerkers in totaal andere sectoren.

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0762>

Daarnaast merkt de Hoge Raad op dat de arbeidsongevallenverzekering mogelijk enkel verplicht is voor zelfstandige platformwerkers en mogelijk niet voor de personen die via het fiscaal gunstregime voor de deeleconomie werken. De Hoge Raad vindt reeds sinds het ontstaan van dat bijzonder regime dat dat regime zowel op fiscaal als sociaal vlak het gelijk speelveld verstoort³.

Dat gelijk speelveld dreigt nu verder verstoord te worden door voor de zelfstandigen een ongevallenverzekeringen te verplichten maar niet voor de personen die via het fiscaal gunstregime voor de deeleconomie werken, terwijl net deze laatste personen vaak geen sociale bescherming genieten.

Wat het toepassingsgebied betreft, stelt zich tot slot de vraag of ook buitenlandse opdrachtgevende platformen zonder Belgische vestigingseenheid een arbeidsongevallenverzekering moeten sluiten voor de zelfstandige platformwerkers die via die platformen op het Belgisch grondgebied actief zijn. Indien dat niet zo is, ontstaat er een onaanvaardbaar nadeel voor de Belgische platformen ten opzichte van die buitenlandse platformen. Voor alle platformwerk dat van op afstand kan uitgeoefend worden, zoals bijvoorbeeld vertaalwerk, ontstaat er door de verplichte verzekering sowieso een ongelijkheid tussen de platformwerkers die in België actief zijn en zij die vanuit het buitenland en via een buitenlands platform op de Belgische markt actief zijn. Aan die laatste groep kan de Belgische overheid namelijk geen verplichte verzekering opleggen.

4. Minimale bescherming

Artikel 19, § 4 van de wet stelt dat de minimumgarantievoorwaarden van de bedoelde verzekeringsovereenkomsten minstens een gelijkwaardige bescherming moeten waarborgen als die van de wet van 10 april 1971 betreffende arbeidsongevallen, zijnde dus de arbeidsongevallenverzekering voor werknemers. Dat betekent dat ongevallen tijdens het woonwerkverkeer, tijdens telewerk en tijdens wachtperiodes ook gedekt moeten worden. Denk bijvoorbeeld aan een zelfstandig vertaler die opdrachten uitvoert na bemiddeling door een platform of denk aan een koerier of taxichauffeur die zich op een centrale plaats in de stad opstelt in afwachting van opdrachten via bemiddeling door één of meerdere opdrachtgevende platformen.

De verzekering moet een afdoende minimumbescherming bieden maar ook rekening houden met de eigenheid van het zelfstandig ondernemerschap. Het zelfstandig ondernemerschap wordt gekenmerkt door een grote flexibiliteit en diversiteit. In tegenstelling tot werknemers, kennen zelfstandigen bijvoorbeeld geen loonbarema's of maximale arbeidstijd. Dit houdt ook in dat de verzekering betaalbaar moet zijn, ook voor wie slechts occasioneel beperkte opdrachten uitvoert na bemiddeling door een 'digitaal platform opdrachtgever'. Zo niet dreigen zelfstandigen de toegang ontzegd te worden tot de technologische mogelijkheden die de opdrachtgevende platformen bieden om hun beroepsactiviteit uit te oefenen. Die betaalbaarheid is daarenboven ook belangrijk vanuit het oogpunt van de bescherming van de platformwerkers. Indien de platformen de kost van de verzekering niet of niet volledig kunnen doorrekenen aan de klant, is de kans groot dat zij de platformwerker een lagere vergoeding zullen bieden. De verplichte verzekering die een beter bescherming van de platformwerker beoogt, zal zo onbedoeld bijdragen aan een neerwaartse prijsdruk en inkomstendaling voor de platformwerker.

³ HRZKMO advies nr. 778 van 30 november 2017 (bekrachtigd door de algemene vergadering van 13 december 2017) over het belastingvrij bijklossen (online raadpleegbaar via deze [link](#))

De Hoge Raad pleit er dan ook voor in het koninklijk besluit zeker geen minimum-garantievoorwaarden te voorzien die verder gaan dan de door de wet opgelegde minimale bescherming, zijnde dus de bescherming voorzien in de wettelijke arbeidsongevallenverzekering voor werknemers. Vanzelfsprekend dient daarbij geen rekening gehouden te worden met collectieve arbeidsovereenkomsten die die dekking uitbreiden of praktisch regelen.

De Hoge Raad merkt hier ook op dat de wet geen bescherming tegen inkomensverlies oplegt. Artikel 19, § 1 bepaalt dat men een verzekeringsovereenkomst moet sluiten ter dekking van de lichamelijke schade. Ook uit de parlementaire voorbereiding blijkt nergens dat er naast de dekking van de lichamelijke schade ook een inkomenscompensatie beoogd wordt⁴. Vanzelfsprekend is, zoals reeds opgemerkt, wel de verzekering tegen arbeidsongeschiktheid en invaliditeit van toepassing. Stel dat de verzekering toch een inkomenscompensatie voorziet, dan stelt zich de vraag of dat die inkomenscompensatie los moet staan van de uitkering die de zelfstandige platformwerker via de sociale zekerheid krijgt of dat die inkomenscompensatie deze uitkering moet aanvullen tot op het niveau van de bescherming voorzien in de arbeidsongevallenverzekering van de werknemers. Een dergelijke inkomenscompensatie kan in geen geval een eenvoudige forfaitaire vergoeding zijn. Dit zou niet verenigbaar zijn met de door de wet opgelegde gelijkwaardigheid. Het lijkt de Hoge Raad op dit moment mogelijk en verdedigbaar om een vergoeding toe te kennen in functie van de bruto inkomsten verworven na bemiddeling door het platform tijdens een bepaalde referentieperiode. Verder in dit advies wordt dat idee enigszins uitgewerkt. De vraag is echter of dat idee ook betaalbaar en praktisch uitvoerbaar is.

Medische kosten, vervoerskosten en dergelijke moeten steeds volledig vergoed worden terwijl andere vergoedingen voor lichamelijke schade door een expert moeten vastgesteld worden. Er dient op gewezen te worden dat de arbeidsongevallenverzekering van werknemers geen dekking biedt tegen morele en esthetische schade.

De Hoge Raad is er ook tegen om gebruik te maken van de in art. 19, § 3 voorziene mogelijkheid om bij koninklijk besluit de verplichte dekking van de verzekeringsovereenkomsten uit te breiden tot rechtsbijstand.

Hoewel de Hoge Raad er dus voor pleit de dekking te beperken tot een minimale bescherming, is hij wel van mening dat de zelfstandige steeds op eigen vraag en eigen kosten de dekking van die verzekering moet kunnen uitbreiden, bijvoorbeeld met een inkomens- of rechtsbijstandverzekering. Maar de zelfstandige platformwerker moet daarbij steeds over de volledige vrijheid beschikken zelf zijn verzekeraar te kiezen. De overeenkomst tussen verzekeraar en platformexploitant mag deze vrije keuze niet verhinderen of beperken.

5. Praktische modaliteiten

De Hoge Raad merkt op dat een aantal vragen die de minister in zijn adviesvraag stelt, betrekking kunnen hebben op elementen waarvoor de wet geen machtiging aan de koning verleent om die te regelen.

4

<https://www.dekamer.be/kvvcv/showpage.cfm?section=/flwb&language=nl&cfm=/site/wwwcfm/flwb/flwbn.cfm?egislat=55&dossierID=2810>

De vragen hebben vaak betrekking op de praktische modaliteiten van de verzekeringen die perfect ook in de verzekeringsovereenkomsten zelf kunnen geregeld worden. Aangezien de activiteiten die men kan uitoefenen na bemiddeling van een opdrachtgevend platform zeer uiteenlopend zijn (fietskoerier, vertaler, elektricien), zullen er zich ook een veelheid van situaties voordoen, die niet allemaal in een wettelijk kader kunnen opgenomen worden. De Hoge Raad pleit er dan ook voor om de betrokken partijen de nodige contractuele vrijheid te geven om die praktische modaliteiten onderling af te spreken en dit naar analogie met andere soorten private verzekeringen.

Onder andere volgende zaken moeten in de overeenkomsten bepaald worden:

- de aangifte van een ongeval;
- de vaststelling ervan en de controle erop;
- de evaluatie of de herevaluatie bij verbetering of verslechtering van de gezondheidstoestand;
- de registratie van de aanvang, onderbreking en beëindiging van de opdracht;
- de registratie van de aanvang, onderbreking en beëindiging van de beschikbaarheid voor een opdracht;
- de registratie van de verplaatsing van en naar de opdracht;
- en de verzameling, registratie en verwerking van alle andere gegevens noodzakelijk voor de berekening van de premie en van de vergoedingen.

Deze modaliteiten moeten evenwel redelijk blijven. Zo kan er geen sprake zijn van een algemene verplichting om door de politie een proces-verbaal te laten opstellen, voor bijvoorbeeld ongevallen die zich niet op de openbare weg voordeden en/of waarbij geen andere partij betrokken was.

6. Noodzakelijke afstemming tussen verschillende verzekeringen

Eenzelfde persoon kan verschillende activiteiten, eventueel in verschillende statuten, uitvoeren en kan ook zelf kiezen aanvullende private verzekeringen te nemen. Eenzelfde persoon kan dan ook door verschillende wettelijke en private verzekeringen gedekt zijn. Er kunnen zich zo zeer uiteenlopende situaties voordoen, bijvoorbeeld:

- Persoon A werkt voltijds als werknemer en werkt daarnaast als zelfstandige via een opdrachtgevend platform.
- Persoon B is zelfstandige in hoofdberoep en werkt daarnaast als zelfstandige via een opdrachtgevend platform. Hij heeft een aanvullende verzekering arbeidsongeschiktheid afgesloten.
- Persoon C werkt als zelfstandige via twee opdrachtgevende platformen.
- Persoon D is geen werknemer of zelfstandige en werkt via het fiscaal gunstregime voor de deeleconomie via een opdrachtgevend platform.

Dit zijn maar enkele voorbeelden van mogelijke situaties en combinaties. Telkens stelt zich de vraag hoe de verschillende wettelijke en private verzekeringen, waaronder dus ook de door de wet voorziene arbeidsongevallenverzekering, zich tot elkaar verhouden en dat op het vlak van dekking, bijdragen of premies, en vergoedingen. Wanneer is men door welke verzekering gedekt? Is men niet dubbel verzekerd en worden er geen overbodige premies betaald? Op welke vergoeding van welke verzekering heeft men recht?

Stel dat de arbeidsongevallenverzekering voor de zelfstandige platformwerker ook in een inkomenscompensatie moet voorzien en de platformwerker heeft in het kader van zijn zelfstandig hoofdberoep reeds zelf een verzekering gewaarborgd inkomen afgesloten die al zijn zelfstandige

activiteiten dekt. Bij een ongeval in het kader van zijn platformwerk zal hij dus gedekt zijn door de wettelijke arbeidsongeschiktheids- en invaliditeitsverzekering, door zijn eigen verzekering gewaarborgd inkomen en door de arbeidsongevallenverzekering afgesloten door het platform.

Indien de arbeidsongevallenverzekering ook een inkomenscompensatie moet voorzien, dan dient er vermeden te worden dat een zelfstandige platformwerker die via meerdere opdrachtgevende platformen werkt en via elk van die platformen een ongevallenverzekering geniet in het geval van een ongeval in het kader van zijn werk via één van die platformen van de verzekering van dat platform slechts een inkomenscompensatie krijgt die overeenstemt met de inkomsten via dat platform, terwijl hij ook niet meer via de andere platformen kan werken. Dat zou namelijk betekenen dat er wel voor zijn volledige inkomen verzekeringspremies betaald worden maar hij bij een ongeval slechts door één verzekeraar voor een deel van zijn totale inkomen vergoed wordt. Met andere woorden, als een fietskoerier via platform A en B werkt en hij heeft een ongeval tijdens zijn werk via platform A, dan kan hij niet meer werken via platform A maar ook niet meer via platform B. Hij moet dan een vergoeding krijgen die gebaseerd is op zijn gezamenlijke inkomsten via platform A en B.

De verzekeraars zijn het best geplaatst om voorstellen te formuleren over hoe de dekkingen, premies en vergoedingen van verschillende private verzekeringen zo goed mogelijk op elkaar kunnen afgestemd worden. De zelfstandige mag niet het slachtoffer zijn van eventuele hiaten of overlappingsen. In dat kader is het ook erg belangrijk dat de zelfstandige voldoende en duidelijke informatie ontvangt over de verzekeringen en hoe die zich tot elkaar verhouden. De zelfstandige moet eveneens de vrijheid behouden om zijn aanvullende verzekeringen en de modaliteiten ervan zelf te bepalen.

7. Meer analyse en overleg nodig

De Hoge Raad formuleert in dit advies een aantal standpunten en denkpistes die uitvoering zouden kunnen geven aan de huidige wettelijke bepaling, maar pleit er dus in de eerste plaats voor om de huidige regeling af te schaffen of minstens fundamenteel te herdenken.

De standpunten en denkpistes die uitvoering geven aan de huidige wet moeten hoe dan ook verder uitgewerkt worden en op hun haalbaarheid en wenselijkheid onderzocht worden. De Hoge Raad stelt immers vast dat er nog heel wat vragen en onduidelijkheden blijven bestaan met betrekking tot de uitwerking van de arbeidsongevallenverzekering voor zelfstandige platformwerkers. Het is dan ook een zeer complex onderwerp dat verband houdt met de sociale bescherming van de zelfstandigen maar eveneens gelinkt is aan de sociale bescherming van de werknemers (aangezien de bescherming minimaal gelijkwaardig moet zijn aan de wettelijke arbeidsongevallenverzekering voor werknemers) en betrekking heeft op de private verzekeringsmarkt (aangezien het gaat over een verplichte maar private verzekering). De kennis en expertise ter zake zit dan ook verspreid bij uiteenlopende actoren en experts.

De Hoge Raad vraagt daarom dat er gewacht wordt met de finale uitwerking van het koninklijk besluit en dat er een diepgaandere analyse en uitgebreider overleg georganiseerd wordt waarbij alle betrokken actoren, waaronder hijzelf maar bijvoorbeeld ook de verzekeraars, betrokken worden. Hiertoe kan, naar analogie met bijvoorbeeld de commissie voor de aanvullende pensioenen, een commissie met daarin alle betrokken actoren opgericht worden. Deze commissie blijft ook best na de inwerkingtreding van het koninklijk besluit bestaan om de uitvoering ervan op te volgen en eventuele bijstellingen te adviseren.

ANTWOORDEN OP DE VRAGEN

a) Welke gegevens zullen kunnen worden gebruikt voor de berekening van de premie en hoe zullen deze kunnen worden meegedeeld aan de verzekeringsondernemingen?

Volgens de Hoge Raad komt die premieberekening aan de markt toe. Daarbij zal rekening gehouden worden met het verzekerde risico en de uit te keren vergoedingen. In de verzekeringsovereenkomst tussen het platform en de verzekeraar en in de overeenkomst tussen het platform en de platformwerker kan bepaald worden welke gegevens het platform en de verzekerde platformwerker aan de verzekeraar dienen te bezorgen. Dat laat toe rekening te houden met de specifieke activiteiten die de platformwerkers via het opdrachtgevend platform in kwestie uitoefenen, alsook met de bescherming van de privacy van de betrokken platformwerkers.

Het kan niet de bedoeling zijn dat overheidsdiensten informatie aan de verzekeraar bezorgen over de platformen of platformwerkers in kwestie.

Zoals eerder bij de algemene standpunten in dit advies opgemerkt, zal er dus ook op één of andere manier een afstemming moeten gebeuren tussen de verschillende verzekeringen waardoor de zelfstandige gedekt is en dit op het vlak van dekkingen, premies en vergoedingen,

b) Hoe het arbeidsongeval definiëren (met inbegrip van de toepassing van de vermoedens uit artikel 7 en 9 van de wet van 10 april 1971)?

Zoals eerder in dit advies toegelicht, is de Hoge Raad er voorstander van de verzekering te beperken tot de minimaal verplichte gelijkwaardige bescherming.

Het door het platform te verzekeren risico dient beperkt te worden tot de ongevallen:

- waarvan de zelfstandige platformwerker van een opdrachtgevend platform het slachtoffer kan zijn tijdens de uitoefening van een opdracht verkregen na bemiddeling door dat opdrachtgevend platform;
- op weg van of naar de opdracht verkregen na bemiddeling door het opdrachtgevend platform;
- die zich voordoen terwijl de zelfstandige platformwerker op een andere plaats dan de eigen woning, effectief beschikbaar is voor opdrachten via bemiddeling door het opdrachtgevend platform;
- die zich voordoen tijdens de uitvoering van opdrachten die vanuit de eigen woning van de zelfstandige platformwerker kunnen uitgevoerd worden (bijv. vertaalopdrachten).

De door het platform geboden verzekering dekt dus geen arbeidsongevallen tijdens de uitoefening van een opdracht na bemiddeling door een ander opdrachtgevend platform of tijdens de uitoefening van een andere beroepsactiviteit als werknemer of zelfstandige. Ook ongevallen die zich in de private sfeer voordoen zijn niet gedekt.

In het geval van beschikbaarheid op een andere plaats dan de eigen woning, moet de zelfstandige platformwerker enkel verzekerd zijn wanneer hij daadwerkelijk beschikbaar is en geen andere bezigheid uitoefent. Andere bezigheden kunnen bijvoorbeeld zijn: boodschappen doen, een andere beroepsactiviteit uitoefenen die onderbroken kan worden, een opdracht uitvoeren na bemiddeling door een ander opdrachtgevend platform die onderbroken kan worden, enz.

De Hoge Raad heeft er geen bezwaar tegen dat verzekeringen niet zouden tussen komen na een ernstige fout door de platformwerker, bijvoorbeeld na een ernstige verkeersovertreding zoals het negeren van een rood verkeerslicht.

c) Hoe de desgevallend forfaitaire schadevergoeding van de zelfstandige berekenen in het algemeen, en in het bijzonder indien hij werkt voor meerdere platformen?

De Hoge Raad herhaalt hier dat de wet dus enkel een dekking van de lichamelijke schade oplegt en geen inkomenscompensatie. Volgens de Hoge Raad moet de zelfstandige platformwerker wel de mogelijkheid krijgen om op eigen vraag en eigen kosten zijn verzekering uit te breiden tot een dekking van zijn inkomen. De schadevergoeding heeft dus in de eerste plaats betrekking op de vergoeding van de lichamelijke schade en kan eventueel ook betrekking hebben gemiste inkomsten.

De Hoge Raad is geen voorstander van een forfaitaire vergoeding maar vraagt dat dat de schadevergoeding voor gemiste inkomsten zou berekend worden op basis van de door de platformwerker verworven inkomsten tijdens een bepaalde referteperiode. De wettelijke arbeidsongevallenverzekering voor werknemers kent schadevergoedingen toe in functie van het loon (90% van het gedeerde brutoloon) en de geleden schade (de mate van ongeschiktheid uitgedrukt in een percentage). Om in een bescherming te voorzien gelijkwaardig aan de wettelijke arbeidsongevallenverzekering voor werknemers, lijkt een forfaitaire vergoeding niet aan de orde. Bovendien moet vermeden worden dat de verzekering te duur zou zijn. Voor zelfstandige platformwerkers die mogelijk slechts enkele uren per week werken een verzekering met een forfaitaire vergoeding voorzien, is voor de platformen economisch onhaalbaar. De wet bepaalt dat een ‘digitaal platform opdrachtgever’ een bezoldigde dienst verstrekt waarbij, onder andere ten aanzien van de arbeid- of loonvoorwaarden, een beslissings- of controlemacht uitgeoefend wordt. Dit impliceert dat de betalingen voor de geleverde diensten via het platform verlopen en de vergoeding dus berekend kan worden in functie van de door de platformwerker verworven inkomsten tijdens een referteperiode. Aangezien bij een zelfstandige geen normale arbeidstijd kan worden vastgesteld, kan een vergoeding niet berekend worden in functie van de arbeidstijd.

Een bescherming gelijkwaardig aan die uit de arbeidsongevallenverzekering voor werknemers bestaat bij een volledige ongeschiktheid volgens de Hoge Raad uit:

- de terugbetaling van medische kosten;
- de terugbetaling van protheses;
- de terugbetaling van verplaatsingen voor onderzoeken, evaluaties, verzorging, ...
- indien de platformwerker heeft gekozen voor een uitbreiding van de dekking tot zijn inkomen, een vergoeding van 90% van de gemiddelde maandelijkse bruto-inkomsten verworven tijdens een bepaalde referteperiode. De referteperiode moet overeenstemmen met een periode van drie tot twaalf maanden voorafgaand aan het ongeval of, wanneer de platformwerker nog geen drie maanden gebruik maakt van het platform, de gemiddelde inkomsten sinds zijn eerste prestatie.

Indien er toch opdrachtgevend platformen zouden zijn waarbij de dienst weliswaar betalend is maar de uitbetaling van de dienst niet via het platform verloopt, dan is een forfaitaire schadevergoeding aanvaardbaar. De Hoge Raad heeft alvast een aantal denkpistes verkend over hoe in dergelijke gevallen een forfaitaire vergoeding zou kunnen berekend worden maar daaromtrent is nog meer analyse en overleg met de andere stakeholders nodig.

Wordt een inkomenscompensatie voorzien, dan dient er vermeden te worden dat bij een zelfstandige die via meerdere opdrachtgevende platformen werkt, er voor zijn volledige inkomen verzekeringspremies betaald worden maar hij bij een ongeval en een volledige arbeidsongeschiktheid slechts door één verzekeraar voor een deel van zijn totale inkomen vergoed wordt. Bij de algemene standpunten in dit advies werd die noodzakelijke afstemming tussen de verschillende verzekeringen reeds toegelicht.

De vergoedingen betaald door de arbeidsongevallenverzekering van het opdrachtgevend platform mogen in principe niet verrekend worden met de eventuele wettelijke arbeidsongeschiktheidsuitkeringen. Dit omdat:

- de private verzekering buiten de wettelijke sociale zekerheid valt;
- de vergoedingen van de private verzekering zeer beperkt kunnen zijn voor platformwerkers die slechts incidenteel opdrachten aannemen.

Om de arbeidsongevallenverzekering via het platform betaalbaar te houden, zou er wel kunnen onderzocht worden of de vergoeding via die verzekering niet kan beperkt worden tot een aanvulling bij de wettelijke uitkering zodat de vergoeding en de uitkering samen een bescherming bieden die gelijkwaardig is aan die van de arbeidsongevallenverzekering voor werknemers.

De berekening van de vergoeding kan gebeuren op basis van de bruto-vergoedingen, omdat een platformwerker vaak slechts beperkte kosten heeft en/of omdat hun kosten in het geval van arbeidsongeschiktheid meestal ook blijven doorlopen (bijv. kost van fiets, auto, gereedschap). Mogelijk dient er wel een uitzonderingsmechanisme voorzien te worden, waar sectoren die wel belangrijke variabele kosten kennen (bijv. brandstofkost) beroep op kunnen doen. In die gevallen zou na overleg met de erkende organisaties die de zelfstandigen vertegenwoordigen kunnen beslist worden om wel een berekening op basis van de netto-vergoedingen toe te laten.

d) Hoe het arbeidsongeval aangeven en verifiëren, met name overwegende dat sommige platformen 24 uur op 24 werken en gelet op de vermoedens voorzien in artikel 7 en 9 van de wet van 10 april 1971?

Deze modaliteiten moeten volgens de Hoge Raad in de verzekeringsovereenkomst tussen het opdrachtgevend platform en de verzekeraar en in de overeenkomst tussen het platform en de platformwerker bepaald worden.

Het is niet omdat het platform 24 uur op 24 werkt dat de platformwerker ook continu actief is. Aangezien men via digitale platformen werkt of opdrachten krijgt, kan men relatief gemakkelijk nagaan wanneer de platformwerker opdrachten uitvoert of er voor zorgen dat de platformwerker de uitvoeringstijdstippen voorafgaandelijk registreert. Hetzelfde probleem stelt zich overigens ook bij werknemers die van thuis uit werken. Ook in die gevallen kan de juiste arbeidstijd niet altijd exact geverifieerd worden.

- e) **Wanneer de zelfstandige werkzaam is voor meerdere platformen, hoe het ogenblik bepalen waarop hij gedekt is door de verzekering van het ene of het andere platform, in het bijzonder indien hij opdrachten voor het ene en dan het andere platform aaneenschakelt? (Tot op welk ogenblik is hij op de terugweg van werk voor platform A en wanneer begint hij op weg te zijn naar het werk voor platform B?)**

Ook hiervoor zouden er in de overeenkomsten bepalingen kunnen opgenomen worden. Bovendien kan men zich inspireren op de oplossingen die er bestaan voor soortgelijke situatie bij andere verzekeringen. Neem bijvoorbeeld een persoon die als werknemer actief is en als zelfstandige en voor die zelfstandige activiteit een arbeidsongevallenverzekering heeft afgesloten. Of een zelfstandige met een arbeidsongevallenverzekering die ook vrijwilligerswerk doet en daarvoor onder een vrijwilligersverzekering valt. Ook in die situaties zal er in het geval van een ongeval moeten bepaald worden welke verzekering de lichamelijke schade vergoedt.

Zoals eerder opgemerkt dient wel vermeden te worden dat een zelfstandige met meerdere activiteiten voor zijn volledig inkomen inkomensverzekeringen heeft maar slechts van één verzekeraar voor een deel van dat inkomen een compensatie ontvangt.

Het is hier bovendien ook belangrijk dat de zelfstandige duidelijke informatie krijgt over wanneer hij welke dekking geniet.

- f) **Hoe de zelfstandige beschermen indien het platform geen verzekeringsdekking heeft afgesloten en insolvent is?**

De Hoge Raad is van mening dat er voor dergelijke situaties geen extra bescherming, bijvoorbeeld in de vorm van een fonds, moet voorzien worden. Daar bestaat overigens ook geen wettelijke basis voor.

De Hoge Raad hecht wel een groot belang aan een goede informatieverstrekking ten aanzien van de zelfstandige. De zelfstandige moet op de hoogte zijn van de bescherming die hij geniet, moet in kennis gesteld worden van zijn aansluiting en/of de beëindiging van de dekking, zijn plichten, de verhouding tussen verschillende (arbeids)ongevallenverzekeringen en een eventuele verzekering gewaarborgd inkomen, ... Er moet verder onderzocht worden welke informatie door de opdrachtgevende platformen en welke door de verzekeraars verstrekt moet worden..

Er moet ook toezicht en controle op dit soort arbeidsongevallenverzekeringen georganiseerd worden. De Nationale Bank en de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA) zijn normaal bevoegd voor het toezicht op de verzekeraars maar beschikken wellicht niet over de mogelijkheden om de verplichtingen van platformen te controleren. Er dient verder onderzocht te worden waarvoor welke overheidsdiensten (FSMA, Nationale Bank, FOD Economie, sociale inspectiediensten, , ...) in dit kader bevoegd zijn en welke controles die diensten mogen en kunnen uitvoeren. De platformwerkers kunnen hun rechten ook via de arbeidsrechtbanken en -hoven afdwingen.

BESLUIT

De Hoge Raad herhaalt zijn standpunt dat hij geen voorstander is van een arbeidsongevallenverzekering voor zelfstandige platformwerkers en tegen de creatie van een derde statuut is. Gezien de vele vragen en bezorgdheden die uit zijn advies blijken, vindt hij dat de wet in ieder geval grondig moet herzien worden. Met betrekking tot het toepassingsgebied van de arbeidsongevallenverzekering voor zelfstandige platformwerkers stellen er zich nog verschillende vragen. De Hoge Raad pleit er voor in het koninklijk besluit zeker geen minimumgarantievoorwaarden te voorzien die verder gaan dan de door de wet opgelegde minimale bescherming, zijnde dus de bescherming voorzien in de wettelijke arbeidsongevallenverzekering voor werknemers. De praktische modaliteiten van de verzekeringen kunnen beter in de verzekeringsovereenkomsten zelf geregeld worden dan via een koninklijk besluit. In ieder geval is er meer analyse en overleg met alle betrokken actoren nodig vooraleer er een koninklijk besluit kan genomen worden. De Hoge Raad dringt erop aan meer duidelijkheid te verkrijgen en betrokken te worden bij de vervolgwerkzaamheden.
